

Lägesrapport från kommissionen om förberedelserna för beredskapsåtgärder inför Storbritanniens utträde ur EU

2018/19:FPM54

Statsrådsberedningen

2019-07-26

Dokumentbeteckning

KOM (2019) 276

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken: Lägesrapport om förberedelserna för beredskapsåtgärder inför Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen

2018/19:FPM27

Genomförande av kommissionens beredskapsplan inför Storbritanniens utträde ur EU den 30 mars 2019

2018/19:FPM17

Förberedelser inför Storbritanniens utträde ur EU den 30 mars 2019: beredskapsplan

2017/18:FPM162

Förberedelser inför Storbritanniens utträde ur EU den 30 mars 2019

Sammanfattning

Kommissionens meddelande från den 12 juni 2019 utgör en lägesrapport om förberedelser och beredskapsåtgärder som vidtagits av EU inför Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands (UK) ursprungliga utträdesdatum den 30 mars 2019. Dessa åtgärder sammanfattades i kommissionens fjärde meddelande från den 10 april 2019 (COM(2019) 195 final). Kommissionen har nu granskat de lagstiftnings- och icke-lagstiftningsakter på EU-nivå som antagits och gör bedömningen att de fortsatt är ändamålsenliga och inte behöver ändras i sak. Kommissionen planerar inga nya åtgärder före det nu gällande utträdesdatumet den 1 november 2019. I de rättsakter där fråga uppkommer om tidpunkten för tillämpning och varaktighet behöver ändras för att motsvara det nya utträdesdatumet kommer kommissionen undersöka

om dessa faktiskt behöver förlängas. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att göra motsvarande granskning av sina nationella beredskapsåtgärder.

Kommissionen betonar vikten av att berörda parter, inklusive enskilda medborgare, fortsatt förbereder sig för ett eventuellt avtalslöst utträde och utnyttjar tiden fram till och med den 31 oktober 2019 för att kontrollera att beredskapsåtgärder vidtagits. Kommissionen avser inte vidta ytterligare åtgärder för att kompensera för att aktörer inte har förberett sig.

Regeringen välkomnar meddelandet som följer upp Europeiska rådets (artikel 50) uppmaning om att intensifiera förberedelserna inför UK:s utträde. Det är välkommet att kommissionen prövat de åtgärder som har antagits för att hantera ett avtalslöst utträde och funnit dessa fortsatt ändamålsenliga. Regeringen delar kommissionens bedömning av vikten att berörda parter, inklusive enskilda medborgare, fortsatt förbereder sig för ett eventuellt avtalslöst utträde och utnyttjar tiden fram till och med den 31 oktober 2019 för att kontrollera att beredskapsåtgärder vidtagits. Regeringen är medveten om behovet granska nationella beredskapsåtgärder för att säkerställa att de förblir ändamålsenliga även efter förlängningen av tidsfristen för UK:s utträde. I Regeringskansliet och regeringens myndigheter har ett omfattande beredskapsarbete genomförts för att möta ett eventuellt utträde utan avtal. Det har handlat om att kartlägga och när så är nödvändigt vidta åtgärder för att mildra allvarliga konsekvenser. Som resultat av detta arbete har regeringen genomfört ett antal förordningsändringar och presenterat lagförslag med syfte att hantera de mest allvarliga konsekvenserna av ett utträde utan avtal. En väsentlig del av det offentliga beredskapsarbetet har även bestått av informationsspridning för att säkerställa att alla aktörer har möjlighet att göra egna riskbedömningar och vidta nödvändiga åtgärder.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 29 mars 2017 anmälde UK sin avsikt att lämna EU i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget. UK:s utträde förväntades därmed ske den 30 mars 2019. Förhandlingarna mellan EU och UK om ett avtal om utträde resulterade i en överenskommelse mellan förhandlarna den 14 november 2018. I samband med detta enades man också om en politisk förklaring om de framtida förbindelserna mellan EU och UK, vilken är tänkt att ligga till grund för de fortsatta förhandlingarna om den framtida relationen. Europeiska rådet (artikel 50) ställde sig vid ett extrainsatt möte den 25 november 2018 bakom överenskommelsen. Texterna har godkänts av UK:s regering och rådet, varefter godkännandeprocessen i Europaparlamentet och det brittiska parlamentet inleddes.

Utträdesavtalet har röstats ned i det brittiska parlamentet vid tre tillfällen: den 15 januari, 12 mars och 29 mars 2019. Samtidigt har det brittiska parlamentet markerat mot att UK skulle lämna EU utan ett avtal.

UK och EU enades den 11 mars 2019 om ett tolkningsinstrument avseende utträdesavtalet och ett gemensamt uttalande som kompletterar den politiska förklaringen, vilka godkändes av Europeiska rådet (artikel 50) den 21 mars 2019. Samma dag, som svar på en begäran om förlängning av förhandlingsperioden som den 20 mars 2019 hade lämnats in av den brittiska regeringen, enades Europeiska rådet (artikel 50) om en förlängning till och med den 22 maj 2019, under förutsättning att utträdesavtalet godkändes av det brittiska underhuset. Eftersom så inte skedde förkortades förlängningen, i enlighet med beslutets lydelse, till den 12 april 2019.

Efter att en andra begäran om förlängning inkommit enades Europeiska rådet (artikel 50) den 10 april 2019 om en ytterligare förlängning till och med den 31 oktober 2019. Om utträdesavtalet ratificeras av båda parter före detta datum kommer utträdet att ske den första dagen i påföljande månad. Europeiska rådet (artikel 50) upprepade i samband med beslutet att det inte kunde bli fråga om att omförhandla utträdesavtalet och att eventuella ensidiga åtaganden, uttalanden eller andra akter borde vara förenliga med utträdesavtalets ordalydelse och andemening och inte fick hindra dess genomförande. Förlängningen får inte användas för att inleda förhandlingar om de framtida förbindelserna, men om UK skulle ändra ståndpunkt är EU redo att ompröva den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna.

Huvudscenariot är fortsatt ett utträde baserat på det avtal som förhandlats fram och överenskommit mellan UK:s regering och EU. Med hänsyn till omständigheterna, som att utträdesavtalet ännu inte kunnat godkännas av det brittiska parlamentet, kan ett avtalslöst utträde inte uteslutas och beredskap för att hantera en sådan utveckling behöver finnas. Kommissionen har tidigare presenterat fyra meddelanden som beskriver förberedelserna för detta den 19 juli, 13 november och 19 december 2018 samt den 10 april 2019. Det senaste meddelandet den 12 juni 2019 är en lägesuppdatering om de förberedelse- och beredskapsåtgärder som EU vidtagit för att möta allvarliga konsekvenser av ett eventuellt avtalslöst utträde.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens meddelande är en lägesrapport om de förberedelser och beredskapsåtgärder som vidtagits av EU inför det ursprungliga utträdesdatumet den 30 mars 2019. Dessa åtgärder kvarstår och har sammanfattats i det fjärde meddelandet från den 10 april 2019 (COM(2019) 195 final). Kommissionen har granskat de lagstiftnings- och icke-lagstiftningsakter på EU-nivå som antagits och gör bedömningen att de fortsatt är ändamålsenliga och inte behöver ändras i sak. En

beredskapsförordning som rör EU:s budget för 2019 som är tänkt att nyttjas vid ett avtalslöst utträde har sedermera, efter att meddelandet publicerats, antagits. Kommissionen planerar inga nya åtgärder före det nya utträdesdatumet den 1 november 2019. I de rättsakter där fråga uppkommer om tidpunkten för tillämpning och varaktighet behöver ändras för att motsvara det nya utträdesdatumet, kommer kommissionen undersöka om dessa faktiskt behöver förlängas. Kommissionen har redan beslutat att man på nytt kommer anta 16 icke-lagstiftningsakter om oförutsedda händelser inom ramen för EU:s sanitära och fytosanitära lagstiftning som tidigare antagits, med tillämpning från den 1 november 2019, under förutsättning att UK lämnar nödvändiga garantier.

Kommissionen betonar vikten av att berörda parter, inklusive enskilda medborgare, fortsatt förbereder sig för ett eventuellt avtalslöst utträde och utnyttjar tiden fram till och med den 31 oktober 2019 för att kontrollera att beredskapsåtgärder vidtagits. Kommissionen kommer inte att kompensera för att aktörerna inte har förberett sig.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att granska sina nationella beredskapsåtgärder för att säkerställa att de förblir ändamålsenliga även efter förlängningen av tidsfristen för UK:s utträde. Kommissionen går särskilt igenom läget för pågående åtgärder inom en rad områden.

Avseende **medborgarnas rätt att uppehålla sig och rätt till sociala trygghetsförmåner** har medlemsstaterna vidtagit beredskapsåtgärder för att brittiska medborgare som är bosatta i EU vid utträdet, och deras anhöriga, ska kunna förbli lagligt bosatta den närmaste tiden efter ett avtalslöst utträde. Kommissionen har tillsammans med medlemsstaterna tillhandahållit en översikt över dessa nationella åtgärder och kommer att fortsätta uppdatera den. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att fortsätta sin uppsökande verksamhet gentemot brittiska medborgare bosatta inom sitt territorium och påminner om att det är en prioritet att skydda dessa medborgares rättsliga ställning vid ett avtalslöst utträde. Vad gäller sociala trygghetsförmåner finns en unilateral samordnad beredskapsstrategi som ska tillämpas på alla försäkrade personer som före utträdesdagen har UK-relaterade rättigheter, detta som komplement till beredskapsförordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen. En översikt av medlemsstaternas åtgärder visar att dessa, tillsammans med beredskapsförordningen, säkerställer en likartad basskyddsnivå i de 27 medlemsstaterna. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att använda den förlängda tidsfristen till att nå ut till berörda medborgare med information så att dessa kan förbereda sig för UK:s utträde.

Den Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) är nära att slutföra processen för kontroll av efterlevnad av bestämmelserna om de **humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel** som godkänts centralt. Mer arbete återstår för de produkter som är godkända på nationell nivå och industrin uppmanas med eftertryck att använda den förlängda

tidsfristen för att, i samarbete med EMA och nationella läkemedelsmyndigheter, anpassa de återstående läkemedlen till lagstiftningen. En överföring av certifikat för **medicintekniska produkter** till anmälda organ i EU-27 pågår. Det kommer fortsatt att krävas betydande arbete för att uppnå fullständig efterlevnad senast den 31 oktober och tillverkarna uppmanas eftertryckligen att själva överföra certifikat för det fall brittiska anmälda organ inte bedöms kunna genomföra detta i tid. Kommissionen och medlemsstaterna diskuterar regelbundet denna fråga, och kommissionen anser att den tid som nu står till buds är tillräcklig för att slutföra både överföringen av certifikat och anpassningen av produktmärkningsen. När det gäller **kemiska ämnen** uppmuntras företag som inte överfört sina registreringar i UK till de 27 EU-medlemsstaterna att utnyttja "brexitfönstret" i det centrala IT-systemet Reach-IT för att genomföra överföringen, utan vilken kemikalierna inte kan finnas på EU-marknaden efter utträdesdagen.

Kommissionen planerar för ett antal sektorsöverskridande diskussioner för att sondera läget på området **tull och indirekt beskattning**. Riktade insatser för att tillhandahålla särskild utbildning för tulltjänstemän och på att anordna program för snabb rekrytering och omskolning av tullpersonal pågår. En kommunikationskampanj till berörda intressenter genomförs om tekniska lösningar som håller på att införas för att se till att unionens tullkodex tillämpas vid ett avtalslöst utträde. Kommissionen konstaterar att åtgärder vidtagits, men att det på grund av det stora antalet aktörer är svårt att bedöma hur förberedda företagen är på tullområdet. Antalet registrerings- och identitetsnummer (Eori) som beviljats har ökat, liksom antalet ansökningar om status som godkänd ekonomisk aktör (AEO). Dessa utgör dock endast en del av de nödvändiga förberedelserna och kommissionen uppmanar företagen i EU-27 som avser att fortsätta handeln med UK att vidta åtgärder och kontakta sin nationella tullmyndighet. Medlemsstaterna bör även använda sig av den extra tid som står till förfogande till att utvärdera behovet av justeringar av de **gränskontrollstationer** för sanitära och fytosanitära kontroller som upprättats eller utökats.

Avseende **transportområdet** anger kommissionen att det hålls regelbundna kontakter med nationella myndigheter om den pågående processen för att tillse att lufttransportföretagen genomför åtgärder för att efterleva EU:s regler om ägande och kontroll. Aktörer inom järnvägstransportsektorn som inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att erhålla EU-27-dokument uppmanas att göra det.

Inom **fiskerisektorn** har information inhämtats för att snabbt kunna hantera tillståndsansökningar för fiske i brittiska vatten om beredskapsförordningen om fisketillstånd måste tillämpas. Kommissionen kommer vid behov att snabbt införa de strukturer som krävs för att genomföra beredskapsåtgärderna. Kommissionen upprepar vikten av att de berörda medlemsstaterna håller en samordnad strategi för att förbereda sig för risken att EU-fartyg inte längre har tillgång till vatten tillhörande UK. Vid ett

avtalslöst utträde behöver konsekvenserna i förhållande till fastställandet av fiskemöjligheter för 2020 hanteras genom särskilt avtal med UK i enlighet med internationella rättsliga förpliktelser och vetenskaplig rådgivning.

Rörande **finansiella tjänster** bedömer kommissionen att företagen gjort betydande framsteg med sin beredskapsplanering. Försäkringsföretag, betaltjänstleverantörer och andra leverantörer av finansiella tjänster som inte är förberedda, uppmanas med eftertryck att före den 31 oktober 2019 slutföra åtgärder för att hantera ett avtalslöst utträde. Kommissionen och tillsynsmyndigheter på EU- och nationell nivå arbetar för att så ska ske. För att bevara finansiell stabilitet och undvika att likvärdiga förutsättningar på den inre marknaden för finansiella tjänster påverkas negativt, arbetar kommissionen med att säkerställa en konsekvent strategi för beredskapsplaneringen på nationell nivå. Ett avtalslöst utträde bedöms dock leda till en viss fragmentering av marknaden för finansiella tjänster.

Kommissionen påminner avslutningsvis att det inte är omöjligt att UK lämnar EU utan ett avtal och bedömer att alla EU:s nuvarande beredskapsåtgärder är lämpliga och ändamålsenliga. Kommissionen kommer att bevaka den politiska utvecklingen och pröva om åtgärdernas varaktighet behöver förlängas samt fortsatt bistå medlemsstaterna och berörda parter med deras förberedelser. Kommissionen upprepar vikten av att alla berörda parter använder den förlängda tidsfristen till och med den 31 oktober 2019 för att förbereda sig för samtliga eventualiteter.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inte några förslag till nya eller ändrade rättsakter. Några författningsändringar har genomförts för att möta allvarliga konsekvenser av ett eventuellt avtalslöst utträde. Frågan om de behöver förlängas eller annars justeras är under prövning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelanden från kommissionen är inte rättsligt bindande och ålägger således inte medlemsstaterna några skyldigheter. De budgetära konsekvenserna av UK:s utträde påverkas inte av detta meddelande.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet som följer upp Europeiska rådets (artikel 50) uppmaning om att intensifiera förberedelserna inför UK:s utträde. Huvudscenariot förblir ett ordnat utträde på grundval av ett avtal.

Risken för ett avtalslöst utträde är dock tydlig och alla ansvarsfulla aktörer måste ta den på allvar och vidta förberedande åtgärder.

Det är välkommet att kommissionen har prövat de åtgärder som har antagits för att hantera ett avtalslöst utträde och funnit dessa fortsatt ändamålsenliga. Generellt underlättar kommissionens åtgärder samordningen av medlemsstaternas beredskapsarbete, liksom det som genomförs av näringslivet och andra aktörer. Regeringen delar kommissionens bedömning av vikten att berörda parter, inklusive enskilda medborgare, fortsatt förbereder sig för ett eventuellt avtalslöst utträde och utnyttjar tiden fram till och med den 31 oktober 2019 för att kontrollera att beredskapsåtgärder vidtagits. Regeringen är medveten om behovet att granska nationella beredskapsåtgärder för att säkerställa att de förblir ändamålsenliga även efter förlängningen av tidsfristen för UK:s utträde.

Den beredskapsförordning för EU:s budget som är tänkt att nyttjas vid ett avtalslöst utträde och som antagits för 2019 kan behöva kompletteras med ett arrangemang för kommande år.

I Regeringskansliet och regeringens myndigheter har ett omfattande beredskapsarbete genomförts för att möta ett eventuellt utträde utan avtal. Det har handlat om att kartlägga och när så är nödvändigt vidta åtgärder för att mildra allvarliga konsekvenser. Som resultat av detta arbete har regeringen genomfört ett antal förordningsändringar och presenterat lagförslag med syfte att hantera de mest allvarliga konsekvenserna av ett utträde utan avtal. En väsentlig del av det offentliga beredskapsarbetet har även bestått av informations spridning för att säkerställa att alla aktörer har möjlighet att göra egna riskbedömningar och vidta nödvändiga åtgärder. I sitt arbete har regeringen och Regeringskansliet en löpande dialog med centrala näringslivs- och samhällsintressen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna samarbetar i förberedelsearbetet och beredskapsplaneringen med varandra och EU-institutionerna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

EU-institutionerna samarbetar i beredskapsplaneringen.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

2018/19:FPM54

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet innehåller inga förslag till beslut.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då det rör sig om ett meddelande.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ingen fortsatt behandling väntas då det rör sig om ett meddelande.

4.2 Fackuttryck/termer